

KOLLÁR ALBIN

Helytörténeti tanulmányok a dunakeszi Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola évkönyveiben

A Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola az 1990-es évek elején a Muca Csabáné által kezdett, majd a Harangozó Katalin által folytatott városi lakóhelyismereti versenyek szervezésével és lebonyolításával, valamint az iskola évkönyvének kiadásával a helytörténeti kutatómunka egyik műhelye lett. Az 1989 óta kibocsátott évkönyv nem csupán az adott tanévben végzett munka eredményeiről tudósít, hanem – klasszikus hagyományokat követve – közöl történeti tárgyú tanulmányokat is. A tanulmányok szerzői a társadalomtudományok határon inneni és határon túli jeles képviselői. Publikációikkal többek között Bernard le Calloc'h, Duló Károly, Erdélyi István, Gazda József, Horváth Lajos, Kubassek János, Losonci Miklós, Száraz György,

Virág Gábor, Wehner Tibor támogatta – önzetlenül – az évkönyv kiadóját. A diákok lelki-szellemi fejlődését szolgáló írások témái változatosak. A számos nagy ívű munka közül e közleményben néhány, egy jövőbeli tudományos igényű helytörténeti monográfia szempontjából különösen fontos tanulmányra szeretném föl hívni a figyelmet.

Településünk történetének legendás fejezetét képezi a paradicsomtermesztés kezdetének és elterjedésének időszaka. Az 1870 után a környéken gazdálkodó bolgár és szerb kertészek művelési módszereit, az általuk terjesztett növényeket megismerve több dunakeszi család fogott bele a szabadföldi paradicsomtermesztésbe. E tevékenység – a pesti piacozással kiegészítve – jelentős gazdasági fellendülést jelentett a helybeli gazdálkodók számára. Boros Marietta néprajzkutató, az 1950-es években végzett kutatásai alapján, a Dunakeszin és környékén művelt gazdasági ág kezdetét és hatását mutatja be az 1995/96-os számban a *Pestkörnyéki paradicsomtermesztők és társadalmuk* címen közölt tanulmányában. A képekkel is illusztrált munka a századforduló helyi eseményeibe nyújt betekintést.

Büszkén tekintünk az 1848/49-es hazai eseményekre. Jól ismertek a dicső szabadságharc eseményei, s a korszak politikai küzdelmei, de ez ideig keveset tudtunk e fontos időszaknak Dunakeszit érintő történéseiről. Ennek a periódusnak a helyi történetét tárja föl értekezésében Zachar József akadémikus, amely *Dunakeszi és a sorsfordító 1848/49* címen jelent meg a 2000/2001-es számban. A nemzetközi hírű történész a Szent Mihály római katolikus plébánián

őrzött *Háztörténet* bejegyzései és eddig nem hasznosított hazai és külföldi levéltári anyagok alapján mutatja be a korabeli Dunakeszi eseménytörténetét. A sok újdonságot tartalmazó tanulmányban olvashatunk a települést átszelő vasútvonal szerepéről, a közeli településekért (Vác, Gödöllő, Pest) vívott küzdelmeknek a dunakesziek életére tett hatásáról.

Nagytemplomunk és így a település védőszentje Szent Mihály arkangyal. Az évkönyv 1999/2000. évi számában jelent meg Uzsoki András régész, nyugalmazott múzeumigazgató tanulmánya *Dunakeszi város Szent Mihály patrocíniuma* címmel, amelyben a védőszentnek való felajánlás történetét kutatja. A kitűnő elaborátum leírja az olyan alapvető egyház- és településtörténeti fogalmak jelentését, mint a templomalapítás, felszentelés, megáldás, a kegyúri jog. Tárgyalja Szent Mihály szerepét a Bibliában és a főangyal tiszteletét az egyházban. Külön fejezetben mutatja be Szent Mihály magyarországi patrocíniumait, valamint égi oltalmozónk megjelenését a település életében.

1997-ben jelent meg dr. Varga Lajos *A Váci Egyházmegye történeti földrajza* című kiváló műve. Az évkönyv kiadójának kérésére a szerző, monsignore Varga Lajos, egyházmegyénk levéltárának és könyvtárának akkori igazgatója a nagyszerű, átfogó alkotás Dunakeszi három plébániájára vonatkozó fejezetét, újabb kutatásainak eredményeivel kiegészítve, a kiadó rendelkezésére bocsátotta. Templomaink történetének tudományos bemutatása az évkönyv 2003/2004. évi számában olvasható. Az alapvető tanulmány városunk 750 éves évfordulóján *Dunakeszi egyháztörténetének vázlatos ismertetése* címen, Hohner Miklós színes felvételeivel kiegészítve, –a fent bemutatott dolgozatokhoz hasonlóan – különlenyomatban is megjelent.

